

bassa (ARQUIT)

1. Estany artificial destinat a recollir aigua per al rec amb una entrada i una comporta d'eixida. Construïdes en forma quadrada o rectangular amb una part excavada i la part superior sobreixint del terreny. Les basses eren part del complex sistema de regadiu perquè emmagatzemaven l'aigua i permetien recs esglaonats. Hi havia tres sistemes bàsics d'omplir-les: mitjançant l'aigua de Polop, amb l'aigua de les sènies i pous o amb el cabal de les fonts naturals del terme. Habitualment, quan s'omplien d'una sènia hi havia un dret de rec compartit en comú per uns quants propietaris. Pel que fa les basses que aprofitaven aigua de pou això va ser possible gràcies als motors que s'introduïrien en el segle XX. L'aprofitament de les fonts era més comuna en la zona de ponent, on hi havia unes quantes en les partides del Murtal i el Moralet (vegeu **font TOP.**). Aquestes basses regaven extensions molt localitzades de conreu a les vores dels barrancs. En els regadius de la part de llevant, com que hi havia un bon grapat de sènies a les partides del Derramador, l'Armanello o el Saladar, construïdes de pedra i morter de calç, mai no es podien deixar eixutes molt de temps, perquè en tal cas es badaven i es clavillaven amb molta facilitat. Periòdicament, s'havien de netejar dels sediments acumulats en el fons i que obstruïen la comporta d'eixida. Com a curiositat, citem que l'edifici *La bassa seca*, a l'avinguda d'Alcoi, rememora el nom d'una bassa que hi havia al mateix lloc a la vora de la mar. 2. **Bassa de Thous.** Es tracta d'una colossal obra d'enginyeria hidràulica del segle XIX ubicada al barranc de Llíriet, al costat de l'antiga carretera de Benidorm a Finestrat. La gegantina

bassa sembla que era part d'un obra fracassada, feta en les propietats de la família Thous amb la finalitat d'aprofitar les aigües del barranc. La bassa s'ubica en una vessant del terreny, en part buidat, per poder construir un gran dipòsit del tamany d'un camp de futbol i considerable fondària. Per tal de fer-la s'hagueren de remoure manualment grans quantitats de metres cúbics de terra. El més sorprenent són les galeries subterrànies, excavades baix terra i altres obres auxiliars com pous artesianes i escales que l'acompanyen, per bé que part de les estructures semblen inacabades, la qual cosa fa l'obra encara més enigmàtica. La bassa té una boca, un canal per la part de dalt, avui aterrat, que tal vegada servia per deixar anar l'aigua. Com que aquesta part, però, està solsida res no podem dir del funcionament. Per la gran capacitat, és més gran que una altra anterior, en la propietat del Moralet, feta per arreplegar les aigües de la font veïna. Notícies disperses que hem recollit ens diuen que la bassa substituïa un pantà anterior que Joan Thous i Carrera (Altea 1815 - Benidorm 1888? o La Vila 1896?) havia fet construir una mica més amunt, probablement abans de 1875, pantà on el pròcer gaudia dels plaers aquàtics navegant en una barca. La tradició oral ens diu que, a conseqüència d'unes pluges torrencials, el pantà rebentà i arrossegà tot el que trobava al seu pas llit avall del barranc de Llíriets amb grans destrosses. La barca acabà a la platja de Llevant, a la partida de la Martinenca. Ens sembla cridaner que una obra tan extraordinària com la bassa de Thous siga deixada de costat tant per part de la historiografia local com pels estudiosos de les obres hidràuliques.

Diccionari de
Benidorm